

POSTANOWIENIE

6 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 6 lutego 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa I. Z.

przeciwko J. K.

o ustalenie nieważności umowy,

na skutek skargi kasacyjnej I. Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z 21 czerwca 2022 r., II Ca 46/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1800 (tysiąc osiemset) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu niniejszego postanowienia, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

[SOP]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 listopada 2021 roku Sąd Rejonowy w Starachowicach: oddalił powództwo I.Z. skierowane przeciwko J.K. (pkt I), przyznał ze Skarbu Państwa na rzecz adwokata M.W. wynagrodzenie w kwocie 4.428 zł stanowiące w całości koszty pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez adwokata M.W. powódce I.Z. (pkt II), zasądził od I.Z. na rzecz J.K. kwotę 3.617 zł tytułem kosztów procesu

z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od daty uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt III) oraz odstąpił od obciążania stron kosztami sądowymi (pkt IV).

Wyrokiem z dnia 21 czerwca 2022 roku Sąd Okręgowy w Kielcach, na skutek apelacji powódki, oddalił apelację, przyznał adwokat M.W. do Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Starachowicach kwotę 1.476 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce I. Z. z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Skargę kasacyjną wniosła powódka, zaskarżając wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego i procesowego. Na tej podstawie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania; przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.; zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Jako uzasadnienie przyczyny kasacyjnej wskazano oczywistą zasadność skargi, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Pismem procesowym pełnomocnika powódki z dnia 14 października 2022 r. uzasadniono wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania tym, że istnieje konieczność rozpoznania naruszenia przepisów prawa procesowego, zwłaszcza art. 386 § 4 k.p.c. oraz art. 321 § 1 k.p.c. a contrario w zw. z art. 386 § 4, polegającego na nierozpoznaniu istoty sporu i zaniechanie zbadania materialnej podstawy żądania oraz merytorycznych zarzutów strony powodowej, związanych z możliwością rozporządzenia przez S.R. nieruchomością ponad swój udział. Podkreślono, że w toku postępowania powódka powoływała się na treść art. 82 k.c. i z tego wywodziła swoje żądania, jednakże zwracała uwagę na przywołaną powyżej kwestię rozporządzenia majątkiem przez S.R. ponad swój udział. Jeżeli zatem Sąd badał ważność umowy, winien w tym względzie uczynić to w sposób precyzyjny, dokonując pogłębionej analizy przedmiotowej sprawy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wniesiono o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, w razie zaś przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o jej oddalenie w całości, zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów

postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego adwokata, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazywano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej. Chodzi więc o szczególne, kwalifikowane przypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, a więc o sytuacje, w których wyrok bez żadnych wątpliwości może być uznany za błędny lub wadliwy. Konieczne byłoby zatem wykazanie, że sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 1 marca 2002 r.,

I PKN 34/01; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, z 26 października 2022 r., I CSK 3332/22, z 29 stycznia 2021 r., I CSK 491/20).

Podkreślenia wymaga, że na etapie postępowania, jakim jest tzw. „przedsąd”, nie jest dopuszczalna ocena podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.), lecz Sąd Najwyższy jest zobligowany i uprawniony wyłącznie do zbadania, czy wystąpiły przyczyny kasacyjne, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Analiza motywów zaskarżonego wyroku może być zatem dokonana jedynie pod kątem tego, czy uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawiera argumenty, które przekonują o oczywistej zasadności skargi. By teza skarżącego o wystąpieniu podanej przyczyny kasacyjnej była zasadna, musiałaby opierać się na wykazaniu oczywistej błędności rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji, zakwestionowanego w skardze kasacyjnej, wskazującej w podstawach na dopuszczenie się przez ten sąd określonych uchybień.

Sąd Najwyższy nie dostrzegł, by skarżąca wykazała zaistnienie przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, w rozumieniu wyżej podanym. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie powołano żadnych argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa, oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w sądzie drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. Również uzupełnienie skargi kasacyjnej nie zawiera takiego wyводу.

Przepis art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednakże, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (post. SN z 9.12.2011 r., II PK 214/11; tak też SN w post. z 7.1.2003 r., I PK 227/02). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet

oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (post. SN z 8.10.2015 r., IV CSK 189/15).

Sąd Najwyższy podkreśla, że przyjęcie przez sąd drugiej instancji poglądu niezgodnego ze stanowiskiem skarżącego, nie przesądza o nietrafności wydanego w sprawie orzeczenia, ani o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Mając na względzie zaprezentowane argumenty, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na zasadzie odpowiedzialności za wynik sporu – na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(A.G.)

(r.g.)